

Анна ШЕВЧЕНКО,
кандидат наук із соціальних комунікацій,
викладач кафедри
видавничої справи та редагування
Кіровоградського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка

УДК 007 : 304 : 004.9 + 001

ВЕРИФІКАЦІЯ ТЕЛЕРЕПОРТАЖУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ІНМУТАЦІЇ СПРИЙНЯТТЯ РЕАЛЬНОСТІ ЗАСУДЖЕНИМИ ЧОЛОВІКАМИ

У статті розглядаються деякі особливості комунікаційної взаємодії, яка відбувається між закритою соціальною групою – засудженими до позбавлення волі та звичайним соціумом завдяки засобам мас-медіа. Описано хід роботи над частиною практичного дослідження, що передбачало перевірку особливостей доступу засуджених чоловіків до мас-медіа і з'ясування специфіки сприйняття отриманої в такий спосіб інформації.

Ключові слова: засоби масової інформації, засуджені до позбавлення волі, зв'язок із зовнішнім світом, регулююча функція мас-медіа.

Суспільну взаємодію між різними соціальними інститутами з позицій використання соціальнокомунікаційних технологій, що визначають принципи і закони спілкування, в основі яких лежить специфіка обміну соціально важливою інформацією/знаннями, вивчає наукова галузь «Соціальні комунікації». З метою обґрунтованого пояснення комунікаційних процесів соціальні комунікації використовують наукові здобутки традиційних і сучасних галузей знань, зокрема: соціологія, філологія, психологія, політологія, історія, культурологія тощо. Наукові розвідки у сфері соціальних комунікацій показали, що малодослідженим залишається зв'язок із наукою кримінально-виконавчого права. Маються на увазі особливості комунікаційної взаємодії, яка відбувається між закритою соціальною групою – засудженими до позбавлення волі та звичайним соціумом, у тому числі завдяки засобам мас-медіа. **Проблема** полягає в тому, що зв'язок засуджених із зовнішнім світом засобами масової інформації є однією із форм виправного процесу в Україні, яка регламентується чинним законодавством. Але водночас на реалізацію зазначеного питання звертається недостатня увага як з боку науки кримінально-виконавчого права, так і з боку соціальних комунікацій, що пояснюємо специфікою передусім пенітенціарної системи, яка є відокремленою структурою, закритою для звичайного соціуму. До того ж мас-медіа в Україні здійснюють інформаційний вплив на суспільство без урахування інтересів окремих соціальних груп, до яких відносимо засуджених до позбавлення волі.

Зазначену тематику в різних наукових студіях дотично вивчали такі дослідники: у журналістиці: К. Антонов, Е. Бойд, Л. Васильєва (телевізійні новини), Е. Багіров, З. Дмитровський, В. Гоян, В. Цвік, А. Яковець (телевізійна журналістика), З. Вайшенберг, Т. Федорів (новинна журналістика), М. Галлер, О. Князєв, Є. Несин, І. Прокопенко, Т. Хітрова, Ю. Шаповал (репортаж як жанр), Н. Карапетян (інформаційні жанри); у галузі науки кримінально-виконавчого права: В. Бадира,

І. Богатирьов, В. Гавенко, В. Наливайко, І. Парфанович, О. Романенко, В. Сулицький (виправний процес), В. Середницький (підтримування зв'язку засуджених із зовнішнім світом) тощо.

Незважаючи на широкий спектр наукових розвідок у галузі соціальних комунікацій, дослідження телерепортажу, який виступає інструментом інмутації сприйняття реальності засудженими до позбавлення волі, є новаторським і не здійснювалося раніше з позицій соціальних комунікацій. У сучасному науковому середовищі відсутні джерела, які описують зв'язок засуджених до позбавлення волі із зовнішнім світом засобами мас-медіа, зокрема завдяки телерепортажу. Тому ставимо за *мету* розглянути згаданий зв'язок з точки зору соціальних комунікацій, журналістики, масової комунікації, соціології, науки кримінально-виконавчого права в межах соціальнокомунікаційних технологій і під цим кутом здійснити деталізацію негативного та позитивного впливу телерепортажу на сприйняття реальності засудженими чоловіками.

Теоретичні розвідки, проведені під час роботи над дисертаційним дослідженням [5], вимагали практичного доведення, що телерепортаж виконує роль інструменту інмутації сприйняття реальності засудженими чоловіками. Зазначений маніпуляційний процес відбувається, на нашу думку, під час здійснення мас-медіа засобом телерепортажу у випусках новин інформаційного впливу на комунікатив. Результатом занотованого впливу є реакція на отриману таким чином інформацію, що має позитивний/нейтральний/негативний характер. Відповідно до наведених положень *завдання* практичного вивчення проблеми полягає в перевірці телерепортажу як інструменту інмутації сприйняття реальності засудженими чоловіками. Для верифікації телерепортажу як інструменту інмутації необхідно найперше, з'ясувати особливості зв'язку засуджених до позбавлення волі із зовнішнім світом засобами мас-медіа.

Оскільки предметом нашого практичного дослідження є специфіка сприйняття реальності та її тлумачення засудженими до позбавлення волі засобом телерепортажу, який вважаємо інструментом соціальнокомунікаційних технологій, використовуємо методи, розроблені й описані дослідниками В. Різуном [3] та О. Холодом [4] у галузі соціальних комунікацій, а саме: загальнонаукові методи (аналіз, синтез, узагальнення, дедукція та індукція, аналогія та класифікація, метод експертної оцінки); наукові методи (опитування у формі стандартизованого анкетування).

Для реалізації поставленого завдання ми звернулися до конкретної методики, суть якої полягала в дослідницьких процедурах, більш докладно описаних у [5]: визначення кількості та складу опитуваних; складання стандартизованих анкет для експертів (теоретиків/практиків журналістики) та опитуваних (засуджених чоловіків) за результатами попереднього аналізу доступних джерел; ідентифікація експертами стимулюючих телерепортажів про належність до певної тематики (суспільної та етичної) і характер поданої інформації (позитивної/нейтральної/негативної); проведення двох етапів опитування на предмет з'ясування особливостей зв'язку засуджених чоловіків із зовнішнім світом засобами мас-медіа та перевірки телерепортажу як інструменту інмутації сприйняття реальності; залучення контрольної групи з метою порівняння отриманих результатів; аналіз отриманих у практичному дослідженні результатів із метою доведення, що телерепортаж виконує роль інструменту інмутації сприйняття реальності засудженими чоловіками.

Практичне вивчення досліджуваної проблеми мало два етапи: опитування серед засуджених чоловіків. Занотуємо, що кожен етап характеризувався своїми завданнями. У цій статті ми подаємо хід роботи над першим етапом дослідження визначеної соціальної групи. Перший етап мав на меті перевірку особливостей доступу засуджених чоловіків до мас-медіа і з'ясування специфіки сприйняття отриманої в такий спосіб ін-

формації. Наш дослідницький запит вимагав визначення характеру доступу засуджених чоловіків до мас-медіа, як це регламентує чинне законодавство України [2] та Європейські пенітенціарні правила [1], на які існує посилання в сучасній науці кримінально-виконавчого права. Доступ до мас-медіа при цьому ми вважали одним із можливих засобів зв'язку засуджених чоловіків із зовнішнім світом як форми виправного процесу.

Для вирішення занотованих завдань було підготовлено опитування: розроблено **анкети**, які містили такі **питання і варіанти відповідей**:

Чи маєте Ви в колонії доступ до засобів масової інформації (телебачення, радіо, преса, інше)?

- так,
- ні,
- іноді.

До яких саме засобів масової інформації Ви найчастіше маєте доступ:

- до телебачення,
- до радіо,
- до преси,
- до Інтернет.

Назвіть, будь ласка, телеканал, радіостанцію, газети, журнали, інтернет-сторінку, які переглядаєте, слухаєте, читаєте Ви?

Засоби масової інформації (телебачення, радіо, газети, журнали) в колонії:

- дають можливість відпочити;
- дозволяють отримувати інформацію про події у зовнішньому світі;
- дозволяють підвищити свій інтелектуальний рівень;
- дають інформацію, про яку потім можна поговорити з товаришами;
- примушують замислитись над своїм життям;
- інше (допишіть).

Яку інформацію Ви бажаєте отримувати за допомогою ЗМІ:

- політичну;
- освітню;
- економічну;
- релігійну;
- будь-яку;
- іншу (допишіть).

Знаходячись у місцях, віддалених від свободи, від соціуму, Ви вважаєте себе достатньо поінформованими про події, які відбуваються на даний момент у нашій країні, у світі?

- так,
- ні,
- не знаю.

Інформація здатна змінювати думки, вчинки, взагалі, особистість. Як Ви вважаєте, інформація, подана ЗМІ, стимулює оцінку зовнішнього світу, до якого Ви повернетесь в майбутньому, з:

- позитивних позицій,
- негативних позицій,
- не знаю;
- свій варіант відповіді.

Інформація, отримувана із засобів масової інформації, які я слухаю і переглядаю, моему поновленню у суспільстві при поверненні до нього:

- допоможе;
- не допоможе;
- не знаю;
- інше (допишіть).

Як бачимо, анкета містила питання, що в результаті мали визначити характер доступу засуджених чоловіків до мас-медіа (питання 1). Хочу в роботі ми досліджуємо інформацію з телерепортажів у випусках новин, розроблені нами питання передбачали наявність зв'язку із зовнішнім світом не тільки завдяки телебаченню, а й радіо, пресі (розуміємо – газети, журнали), інтернет. Такий підхід пояснюємо необхідністю з'ясування всіх можливих зв'язків засуджених чоловіків із зовнішнім світом засобами мас-медіа (питання 2). З метою визначення рівня зацікавленості каналами зв'язку та їх рейтингу серед засуджених чоловіків анкета містила питання з проханням про конкретизацію можливого телеканалу, радіостанції, газети/журналу, інтернет-сторінки (питання 3).

Роблячи припущення про можливий доступ засуджених до мас-медіа, на першому етапі дослідження ми зробили розвідку, яку поклали в основу другого етапу дослідження. Засудженим чоловікам було запропоновано розмислити над значенням мас-медіа в їхньому житті, яку функцію виконують названі ними мас-медіа (питання 4). З метою з'ясування прагнень засуджених чоловіків до зв'язку із зовнішнім світом через мас-медіа опитуваним пропонувалося назвати пріоритети в напрямках отримуваної таким чином інформації, тобто вказати характер останньої (питання 5). Другий етап дослідження, про що йшлося вище, передбачав тлумачення особливостей сприйняття засудженими чоловіками отриманої з телерепортажів інформації. У зв'язку з цим на першому етапі ми зробили акцент на можливості інформації із мас-медіа виконувати роль у виправному процесі. Для цього засудженим чоловікам пропонувалося розмислити над рівнем своєї поінформованості про події у світі через мас-медіа (питання 6). Передбачаючи з'ясування у другому дослідженні реакції на навколишню дійсність засобами мас-медіа, засудженим чоловікам потрібно було оцінити зовнішній світ із позицій позитивного/негативного/інше вражень (питання 7). Оскільки в дослідженні нас цікавить здатність мас-медіа впливати на виправний процес, тобто виконувати регульовальну функцію в ньому, ми вважали за необхідне на першому етапі дослідження визначити думку засуджених чоловіків стосовно того, чи здатна інформація, подана в мас-медіа й отримана досліджуваними комунікатами, впливати на поновлення особистості після повернення до соціуму (питання 8).

Після опису методики підготовки зазначеного етапу дослідження розглянемо отримані результати. Суть описаного етапу дослідження, проведеного у 2009 році, мала розвідувальний характер і дозволила нам апробувати свій інструментарій на малій частині проблеми, що цікавила нас: специфіка сприйняття інформації про події у світі (реальність) закритою соціальною групою.

Для з'ясування стану зв'язку засуджених до позбавлення волі в Україні з реальністю завдяки ЗМІ ми виконали анкетування в червні 2009 року у Перевальській виховній колонії – виховній установі для виконання покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк неповнолітніх засуджених чоловічої статі (23 % опитаних), Перевальській виправній колонії № 15 – виправно-трудова колонія мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання (17 % опитаних), Донецькій виправній колонії № 124 – середнього рівня безпеки для тримання чоловіків, засуджених до позбавлення волі на певний строк, які раніше відбували покарання у вигляді позбавлення волі (17 %), Микитинській виправній колонії № 87 – виправно-трудова колонія мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання (15 % опитаних), Калінінській виправній ко-

лонії № 27 – суворого режиму (13 % опитаних), Західній виправній колонії № 97 (15 % опитаних).

Далі подаємо інтерпретування та аналіз одержаних результатів. Було опитано 100 осіб. Дві анкети відбраковані через відмову (1 опитуваний здав чистий бланк; 1 відмовився відповідати через незнання української мови). Тому підрахунок вели за кількістю – 98 осіб. В окремих випадках, за відсутності відповіді респондентів на певні питання, ми також робили відбракування (наприклад, питання 2 – 1; 4 – 2; 6 – 7; 7 – 11; 8 – 10 відбракувань).

Середній вік досліджуваних становив 27 років.

З числа опитуваних 60 % осіб засуджено за злочини проти власності (статті ККУ 185–198; *a same* – 185 – *Крадіжка*; 186 – *Грабіж*; 187 – *Розбій*; 190 – *Шахрайство*); 16 % – за злочини проти життя та здоров'я особи (статті ККУ 115–145; *a same* – 115 – *Умисне вбивство*; 121 – *Умисне тяжке тілесне ушкодження*; 122 – *Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження*); 11 % – за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (проміжний продукт – *тлумачення наше А.Ш.*) та інші злочини проти здоров'я населення (Статті ККУ 305–327; *a same* – 307 – *Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів*; 309 – *Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту*; 321 – *Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут отруйних і сильнодіючих речовин*); 4 % – за злочини проти громадської безпеки (статті ККУ 255–270; *a same* – 263 – *Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами*); 3 % – за злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту (статті ККУ 276–292; *a same* – 289 – *Незаконне заволодіння транспортним засобом*); 2 % – за злочини проти громадського порядку та моральності (Статті ККУ 293–304; *a same* – 296 – *Хуліганство*); 1 % – за злочини проти основ національної безпеки України (Статті ККУ 109–114, *a same* – 113 – *Диверсія*); 1 % – за злочини проти волі, честі та гідності особи (Статті ККУ 146–151, *a same* – *Незаконне позбавлення волі або викрадення людини*); 1 % – за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (Статті ККУ 152–156; *a same* – 152 – *Звальтування*; 153 – *Насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом*).

У відповідях на питання про закінчення строку відбування покарання засудженими ми обирали найбільший і найменший показники, у результаті маємо: від 1 місяця до 12 років. Аналіз отриманих даних за критерієм «сімейний стан» дозволив констатувати те, що серед опитуваних 78 % неодружених; одружених – 13 %; у цивільному шлюбі знаходиться – 4 %; розведені на момент опитування – 5 %.

На перше питання анкети – «*Чи маєте Ви в колонії доступ до засобів масової інформації?*» – ми отримали такі відповіді: мають доступ – 77 % опитаних; не мають – 7 %; іноді користуються ЗМІ – 1 %; «утримуються від ЗМІ самостійно» – 1 %. Аналіз кореляції перерахованих даних свідчить про те, що в досліджуваних колоніях засуджені чоловіки переважно мають доступ до ЗМІ. Тобто можемо констатувати можливість зв'язку засудженого чоловіка із зовнішнім світом через мас-медіа.

У підрахунках на питання 2 маємо одне відбракування. Опитані мають доступ до таких ЗМІ: телебачення – 80 %; радіо – 7 %; преса – 12 %; до інтернету доступ відсутній. Отже, серед названих мас-медіа переважним є доступ до телебачення, що є важливим для нашого дослідницького запиту, оскільки ми розглядаємо інформаційний вплив із телерепортажів як регулювальну функцію в новинному дискурсі.

На питання 3 отримано такі відповіді (маємо сім відбракувань). Серед телебачення пріоритетні місця посідають канали «Інтер» (30 %), «1+1» (14 %), «ICTV» (9 %). За ними йдуть: ТРК «Україна» (8 %); «М1» (3 %); «5 канал» (2 %); «Новий канал» (2 %); СТБ (1 %); 1 Російський канал (1 %); «CNL» (1 %). 6 % респондентів зазначили, що переглядають *«випуски новин на телеканалах»*; 2% не конкретизували відповіді, вживаючи конструкцію *«різні телеканали»*. За отриманими результатами можемо констатувати, що найбільший потік інформації надходить до засуджених чоловіків із телеканалів «Інтер» та «1+1».

Крім зазначеного, опитувані називали радіостанції, яким надається перевага у їхніх колоніях. Це – радіо «Шансон» (5 %) і ХІТ FM (3 %). Також опитувані слухають Радіо «Май» (2 %); Люкс FM (2 %); «Точка» (2 %); Класне Радіо (2 %); Русское радио (2 %); РТВ FM (1 %); «Європа+» (1 %); Авторадіо (1 %); Ретро FM (1 %); *«різні радіостанції»* слухає 1 % опитаних. Аналіз перелічених даних приводить до висновку про те, що діапазон доступу до радіо у засуджених чоловіків є широким. Наш дослідницький запит стосується аналізу телевізійних переваг, а не інформації, отриманої від радіостанцій, що дозволяє констатувати можливість «входження» інформації про зовнішній світ у свідомість засуджених чоловіків й іншими каналами отримання інформації.

Серед друкованих видань респонденти назвали такі *журнали*: «Автомир» – 3 %, «Ринг» – 2 %, «PLAYBOY» – 1 %, «Men's Health» – 1 %, «Максим» – 1 %, «Телегид» – 1 %; *газети*: «Закон і обов'язок» – 18 %, «Факты» – 2 %, «Донецкие новости» – 2 %, «Аспекти» – 1 %, «Урядовий кур'єр» – 1 %, «Голос України» – 1 %, «Публіка» – 1 %, «Кримінальний експрес» – 1 %, «Народна воля» – 1 %, «Тюрма і воля» – 1 %, «Резон» – 1 %, «Вечерняя Горловка» – 1 %, «Комсомольская правда» – 1 %, «Сьогодні» – 1 %, «Ваша судьба» – 1 %. Також під час опитування засуджені говорили про те, що читають *«усі можливі газети і журнали»* – 4 %; *«місцеві газети»* – 1 %; *«різні газети»* – 1 %; *«релігійну літературу» (Біблія)* – 3%. Звертає на себе увагу показник у 18 % щодо читання газети «Закон і обов'язок». На нашу думку, цей результат свідчить про примусовий доступ до окремих мас-медіа. Наш дослідницький запит не вимагає дослідження специфіки зв'язку із зовнішнім світом засобом преси, тому, як і у випадку з радіостанціями, констатуємо лише можливість доступу до друкованих видань.

У четвертому питанні І етапу дослідження респондентам пропонувалося визначити, яку функцію для засуджених виконують ЗМІ у колонії. У відповіді потрібно було обрати декілька варіантів або дописати власний. Маємо 2 відбракування і в результаті такі варіанти відповідей. Засоби масової інформації в колонії «дозволяють отримувати інформацію про події у зовнішньому світі» – 74 %; «дозволяють підвищити свій інтелектуальний рівень» – 36 %; «дають можливість відпочити» – 31 %; «примують замислитися над своїм життям» – 31 %; «дають інформацію, про яку потім можна поговорити з товаришами» – 24 %. Додаткові відповіді маємо наступні: *«усе вищесказане»* – 1 %; *«задовольняє цікавість»* – 1 %; *«усе потроху»* – 1 %; *«дозволяє пізнати більше для подальшого існування у світі»* – 1 %; *«допомагає візуально бути із зовнішнім світом»* – 1 %; *«слухаю музику (радіо) для гарного настрою»* – 1 %; *«розширюю світогляд»* – 1 %; *«для володіння інформацією і пізнання точки зору інших»* – 1 %; *«дозволяють зануритися у події, пережити їх і пригадати хороше»* – 1 %; *«досягнути інтелектуального розвитку»* – 1 %. На нашу думку, отримані результати свідчать про бажання засуджених чоловіків підтримувати зв'язок із зовнішнім світом через мас-медіа та отримувати інформацію про реальність, зокрема для розширення світогляду, підвищення інтелектуального рівня, отримання власної оцінки події і пов'язування із власним життям. Крім цього, за результатами опитування констатуємо, що засуджені чоловіки мають доступ до інформації із мас-медіа і зацікавленість в її отриманні, що є

важливим результатом у нашому дослідженні.

В опитуванні нас також цікавило, якого характеру інформацію бажають отримувати із ЗМІ засуджені чоловіки. Стосовно цього ми маємо результати відповідей на питання 5 анкети. Освітнього характеру інформація цікавить – 51 % респондентів, політичного – 38 %; економічного – 33 %; релігійного – 16 %; будь-яку інформацію хотіли б отримувати – 15 %. Отримано додаткові відповіді: *«про психологію»* – 3 %; *«про спорт»* – 2%; *«кую можливу»* – 2 %; *«науково-пізнавальну»* – 2 %; *«про техніку»* – 1 %; *«приємну інформацію»* – 1 %; *«історично-археологічну»* – 1 %; *«про автомобілі»* – 1 %; *«про сім'ю і самотійне життя»* – 1 %; *«про музику»* – 1 %; *«про Закони України»* – 1 %. Зазначені результати дозволяють констатувати, що засуджені чоловіки мають бажання підтримувати зв'язок із зовнішнім світом через мас-медіа, при цьому фіксують свої прагнення в інформаційному наповненні такого доступу. Занотовуємо зацікавленість в освітній, політичній та економічній інформації про зовнішній світ. При цьому звертаємо увагу на зазначені в додаткових відповідях засудженими чоловіками бажання підвищити свій інтелектуальний, фізичний та психологічний рівень розвитку, яке розуміємо як потенційне прагнення до виправлення, змін особистих якостей для повернення до соціуму після перебування в місцях позбавлення волі. Спираючись на теоретичні розвідки та результати практичного дослідження, зафіксовані в цьому питанні, можемо констатувати прагнення отримувати інформацію, що стосується тем суспільства та етичних норм.

На I етапі дослідження ми запропонували засудженим чоловікам самотійно визначити власний рівень поінформованості про події у країні й у світі через мас-медіа. Маємо сім відбракувань на питання 6 і такі відповіді: 45 % респондентів вважають себе достатньо поінформованими; 38 % – ні; не знають – 14 %; і додатково *«не зовсім»* – 1 %. Це примушує замислитися над якістю отримуваної інформації засудженими і про здатність її сприймати й правильно розуміти. Ми не отримали й 50 % позитивних відповідей, що свідчить про низький рівень обізнаності про події у зовнішньому світі, незважаючи на те, що за попередніми результатами є доступ до телебачення.

У відповідях на питання 7 (маємо одинадцять відбракувань) отримали, що інформація, подана у ЗМІ, стимулює оцінку зовнішнього світу, до якого засуджені повернуться в майбутньому: з позитивних позицій – 49 %; з негативних позицій – 11 %; не знає – 31 %. Також респонденти дали свій варіант відповіді, у якому зазначили, що *«це просто інформація»* – 3 %; *«дає можливість оцінити зовнішній світ з більш реальних позицій»* – 2 %; *«вона нав'язує точку зору»* – 1 %; *«приховує реальність»* – 1 %; *«інформація не здатна змінювати думки»* – 1 %. Як показують результати відповідей, засуджені чоловіки оцінюють зовнішній світ, про який отримують інформацію через мас-медіа, позитивно. Відповідь *«не знаю»* свідчить про ставлення до зовнішнього світу з сумнівом. Вважаємо, що занотоване може бути результатом низької обізнаності засуджених, про що йшлося вище.

В останньому, восьмому, питанні респондентам запропоновано було дати відповідь про те, чи здатна інформація, подана у ЗМІ, сприяти поновленню в суспільстві. Маємо десять відбракувань і наступні відповіді. 75 % опитаних вважають, що інформація допоможе; так не вважає – 6 % і не знає – 15 %. Також ми отримали додаткові відповіді: *«сумніваюсь у цьому»* – 1 %; *«життя покаже»* – 1 %; *«може допомогти, але не знаю»* – 1 %; *«допоможе, але не багато»* – 1 %. Спираючись на отримані відповіді респондентів, можемо констатувати, що до інформації, отриманої засобами мас-медіа, засуджені чоловіки, в переважній більшості, ставляться як до такої, що може впливати на їх виправлення та сприяти поновленню в суспільстві після повернення з місць позбавлення волі. Але водночас ми фіксуємо висловлення сумнівів щодо цього

у відповіді «не знаю» та додаткових варіантах, запропонованих засудженими чоловіками. Занотоване свідчить, на нашу думку, про низький ступінь довіри до інформації, отриманої через мас-медіа, оскільки засуджені чоловіки продовжують залишатися обмеженими в доступі до неї. Як результат, можемо констатувати факт нездатності верифікувати отриману таким чином інформацію на предмет відповідності реальності.

На основі проведених теоретичних розвідок і результатів першого етапу практичного дослідження робимо висновок. Нами була поставлена мета довести, що засуджені чоловіки підтримують зв'язок із зовнішнім світом через мас-медіа. Занотоване сприяє виправному процесу та зміні світогляду особистості, яка через деякий час повернеться до соціуму. Вважаємо, що поставленої мети ми досягли частково. Пояснюємо це тим, що мас-медіа дійсно можуть виконувати регулюючу функцію у виправленні засудженого чоловіка, виступаючи однією з форм зв'язку із зовнішнім світом. Результати практичного вивчення проблеми підтверджують доступ засуджених до мас-медіа і поінформованість про дійсність «за ґратами». Водночас рівень зазначеної поінформованості, а отже, рівень реакції на отриману інформацію можна вважати невисоким. Занотоване ставить під сумнів здатність телерепортажу у випусках новин виконувати регулювальну функцію у виправному процесі. Висловлюємо думку про те, що основа для перевиховання засудженого має бути не ззовні його, а зсередини. Тому на наступному етапі дослідження плануємо з'ясувати здатність мас-медіа загалом й телерепортажу у випусках новин зокрема сприяти внутрішній зміні засудженого чоловіка завдяки тлумаченню стимулюючих телерепортажів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Європейські пенітенціарні правила. Переглянутий текст Європейських мінімальних стандартних правил поведінки з ув'язненими / Комітет міністрів держав-учасниць. — Рекоменд. №R (2006)2. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_032
2. Закон України «Про інформацію» / Верховна Рада України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
3. Різун В. В. Методи наукових досліджень у журналістикознавстві : [навч. посіб.] / В. В. Різун, Т. В. Скотнікова. — [2-е вид., перероб. і доп.]. — К. : Преса України, 2008. — 144 с.
4. Холод О. М. Теорія інмутації суспільства : монографія / О. М. Холод. — К. : КиМУ, 2011. — 305 с.
5. Шевченко А. С. Телерепортаж як інструмент інмутації сприйняття реальності засудженими : дис. ... канд. наук із соціальних комунікацій : 27.00.06 / А.С. Шевченко . — Київ, 2013. — 290 с.

Анна Шевченко

Верификация телерепортажа как инструмента инмутации восприятия реальности осужденными мужчинами

В статье рассматриваются некоторые особенности коммуникационного взаимодействия, которое происходит между закрытой социальной группой осужденными к лишению свободы и обычным социумом посредством масс-медиа. Описан ход работы над частью практического исследования, которое предусматривало проверку особенностей доступа осужденных мужчин к масс-медиа и выяснения специфики восприятия полученной таким образом информации.

Ключевые слова: средства массовой информации, осужденные к лишению свободы, связь с внешним миром, регулирующая функция СМИ.

Anna Shevchenko

Verification of the TV Coverage as a Tool of Inmuration Perception of Reality by Prisoners

This article discusses some features of communication that occurs between a closed social group and prisoners and normal society through mass media.

Describe the progress of work on the practical part of the study, which include verification of characteristic of access to mass media by prisoner. Determined the specifics of perception of information that obtained.

Keywords: media, sentenced to imprisonment, communication with the outside world, the regulating function of the media.